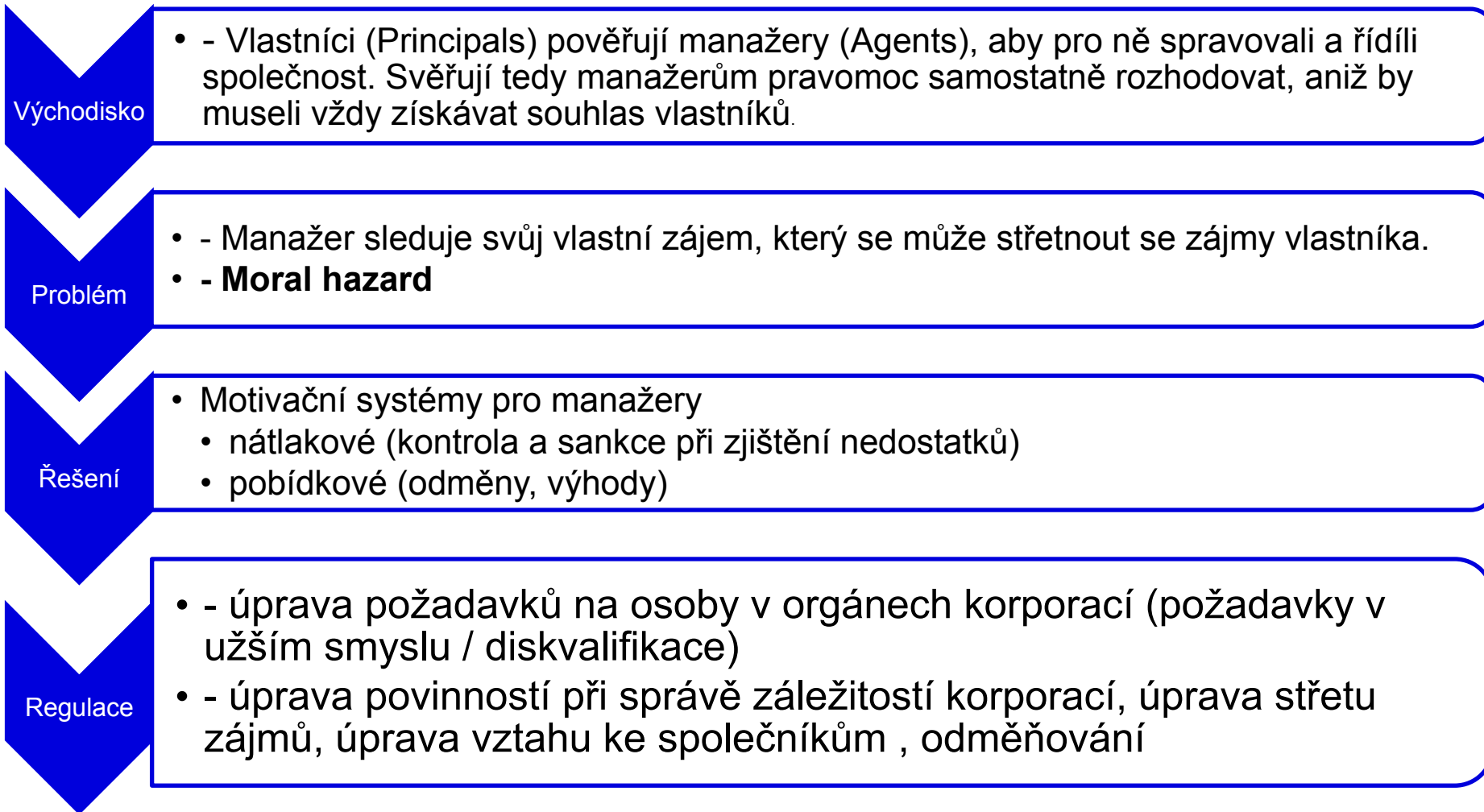

Obchodní korporace z pohledu člena statutárního orgánu

Zdeněk Houdek

Problém zmocnění: principal-agent problem

Základní pojmy - opakování

Předpoklady pro výkon funkce člena orgánu

Cíl regulace

- Ochrana korporace a jejích společníků před osobami, u kterých je důvodná obava, že nebudou vykonávat činnost řádně
- Zprostředkovaně ochrana věřitelů
- Nezkoumá se subjektivní způsobilost (vhodnost, kvalifikace), ale existence objektivních jevů, které vyvolávají pochybnost o způsobilosti (např. předchozí trestná činnost).
- Subjektivní způsobilost k výkonu funkce řeší nejvyšší orgán při jmenování, popř. ji vyžaduje standard péče.

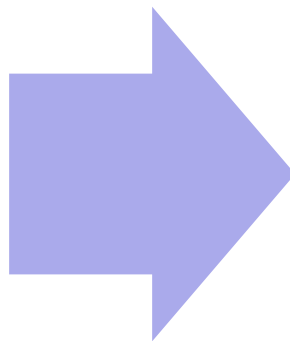
Struktura regulace

- § 152 a násl. OZ – obecná úprava právnických osob
- § 46 ZOK – speciální úprava pro obchodní korporace
- (§ 63 ZOK - diskvalifikace)
- § 6 a 8 a násl. živnostenského zákona – speciální úprava na základě odkazu v ZOK

Přehled předpokladů pro výkon funkce

1. Plná svéprávnost (§ 152 odst. 2 OZ)
2. Bezúhonnost
3. Absence překážky provozování živnosti

Následky
nedodržení § 155
OZ

Nezpůsobilost

- Hledí se na povolání do funkce, jako by se nestalo
- Ztratí-li zákonnou způsobilost – funkce ex lege zaniká

4. Absence diskvalifikace § 66 ZOK
+ § 46/2 ZOK splnění informační povinnosti

Základ

Svéprávnost § 152/2 OZ

Fyzická osoba, která je členem orgánu právnické osoby a která je do funkce volena, jmenována či jinak povolána (dále jen „**člen voleného orgánu**“), musí **být plně svéprávná**. To platí i pro zástupce právnické osoby, která je sama členem voleného orgánu jiné právnické osoby.

Zletilosti § 30 OZ

§ 46 ZOK

(1) Členem orgánu obchodní korporace nemůže být také ten, kdo není **bezúhonný** ve smyslu zákona o živnostenském podnikání, a ani ten, u koho **nastala skutečnost, která je překážkou provozování živnosti**.

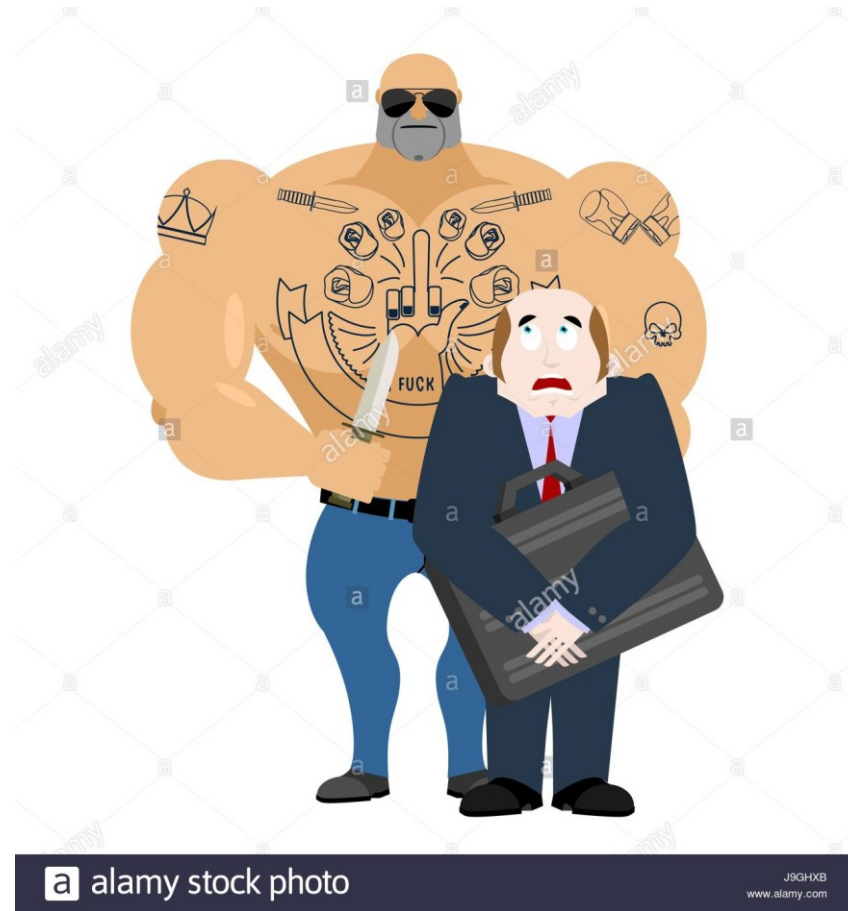
Podmínky dle ŽZ

- **BEZÚHONNOST DLE ŽZ:** § 6 odst. 2 ŽZ: Za bezúhonnou se pro účely tohoto zákona nepovažuje osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný **úmyslně**, jestliže byl tento trestný čin spáchán **v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje**, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena
  - třeba vycházet z toho, zda (budoucí) člen orgánu byl pravomocně odsouzen za trestný čin související s podnikáním obchodní korporace
  - *NS 29 Cdo 4154/2010: podstatné pro posouzení podmínky bezúhonnosti je, zda byl jednatel pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin související s podnikáním, nikoliv zda v předmětu podnikání, jehož se trestný čin týkal, stále podniká.*
- **Překážky provozování živnosti dle § 8 ŽZ**
  - **prohlášení konkurzu na majetek osoby** (působí 3 roky od právní moci...)
  - byl uložen **zákaz činnosti**

Insolvence (?)

- Insolvence člena orgánu x insolvence korporace
- Obecná úprava § 153 OZ
- notifikační povinnost dle § 46 odst. 2 ZOK
  - předem zakladatele nebo obchodní korporaci informuje, zda ohledně jeho majetku nebo majetku obchodní korporace, v níž působí nebo působil v posledních 3 letech jako člen orgánu, bylo
    - vedeno insolvenční řízení podle jiného právního předpisu nebo
    - řízení podle § 63 až 65 tohoto zákona anebo zda u něho není dána
    - jiná překážka funkce.
  - *Porušení informační povinnosti zakládá **povinnost k náhradě újmy** z toho vzniklé*
- Pozor na § 8 ŽZ – překážky provozování živnosti
- Diskvalifikace § 63/1 a násl. ZOK

Vznik a zánik funkce, zdánlivost

Okamžik vzniku/zániku funkce

- Zápis deklaratorní, nikoliv konstitutivní
- Funkce vzniká zpravidla volbou nejvyšším orgánem a její akceptací (x osobní spol. X volba DR, SR)
- Funkce zaniká odvoláním nebo odstoupením a uplynutím času
- Možnost odložit účinnost
- Účinky volby x uzavření smlouvy o výkonu funkce

Důsledky od/zamítnutí zápisu do OR

§ 10 ZVR

(1) Od okamžiku **zveřejnění zápisu** osoby, která je členem orgánu právnické osoby, se nikdo nemůže vůči třetím osobám dovolávat porušení právních předpisů nebo zakladatelského právního jednání při její volbě nebo jmenování, ledaže zapsaná osoba prokáže, že třetí osoba o tomto porušení věděla. Tím není dotčeno právo dovolávat se neplatnosti volby nebo jmenování postupem podle jiného zákona.

(2) Jestliže rejstříkový soud **zamítne návrh** na zápis osoby, která je členem orgánu právnické osoby, hledí se na její povolání do funkce, jako by se nestalo; tím nejsou dotčena práva třetích osob nabytá v dobré víře. Zamítavé rozhodnutí rejstříkový soud po nabytí právní moci zveřejní.

Smlouva o výkonu funkce a problematika odměňování

Smlouva o výkonu funkce § 59 a násl. ZOK

- Podpůrné použití příkazní smlouvy, ale to nejdůležitější (standard péče a odměny) má zvláštní úpravu
- **Písemná forma** – jen pro kapitálové korporace
- **Schvaluje nejvyšší orgán korporace** – jen pro kapitálové korporace
- Povinný obsah – **odměňování** dle § 60 !!!
- Důsledky porušení práva – bezúplatný výkon funkce/obvyklá odměna

Odměny nad rámec smlouvy o výkonu funkce § 61/1 ZOK

Jiné plnění ve prospěch osoby, která je členem orgánu obchodní korporace, než na které plyne právo z právního předpisu, ze smlouvy o výkonu funkce nebo z vnitřního předpisu lze poskytnout pouze se **souhlasem toho, kdo schvaluje smlouvu o výkonu funkce**, a s vyjádřením kontrolního orgánu, byl-li zřízen **obdobně určení mzdy** i na jiné plnění zaměstnanci, který je současně i členem statutárního orgánu společnosti, **nebo osobě jemu blízké**.

Nevyplacení odměn § 61/2 ZOK

Plnění podle smlouvy o výkonu funkce nebo podle odstavce 1 se neposkytne, pokud výkon funkce **zřejmě přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku obchodní korporace**, *ledaže ten, kdo schválil smlouvu o výkonu funkce, rozhodne jinak.*

Vracení odměn § 62/ ZOK

Bylo-li v insolvenčním řízení zahájeném na návrh jiné osoby než dlužníka podle jiného právního předpisu soudem rozhodnuto, že obchodní **korporace je v úpadku**, vydají členové jejích orgánů, vyzve-li je k tomu **insolvenční správce**, *prospěch získaný* ze smlouvy o výkonu funkce, jakož i případný jiný prospěch, který od obchodní korporace obdrželi, a to za období 2 let zpět před právní mocí rozhodnutí o úpadku, pokud věděli nebo měli a mohli vědět, že je obchodní korporace v **hrozícím úpadku** podle jiného právního předpisu, a v rozporu s péčí řádného hospodáře **neučinili za účelem jeho odvrácení** vše potřebné a rozumně předpokládatelné.

Péče řádného hospodáře a pravidlo podnikatelského úsudku

Péče řádného hospodáře

§ 159/1 OZ

Kdo přijme funkci člena voleného orgánu, zavazuje se, že ji bude vykonávat s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí.

Platí pro všechny právnické osoby!

- spolek, SVJ, nadace,
- Právnické osoby veřejného práva?

Struktura

Povinnost loajality (duty of loyalty)

8 Tdo 222/2006: Obviněný si přisvojil cizí věc, která mu byla svěřena, pokud jako statutární orgán společnosti s ručením omezeným v rozporu se zájmy této společnosti odčerpал část finančních prostředků pro své soukromé účely tím, že uhradil pojistné na pojištění právní ochrany a havarijní pojištění na motorové vozidlo, které bylo výhradně jeho majetkem.

X loajalita dle § 212 OZ

Povinnost řádné péče (duty of care)

objektivně-subjektivní standard

§ 52/1 ZOK: vždy se přihlédne k péči, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba, byla-li by v postavení člena obdobného orgánu

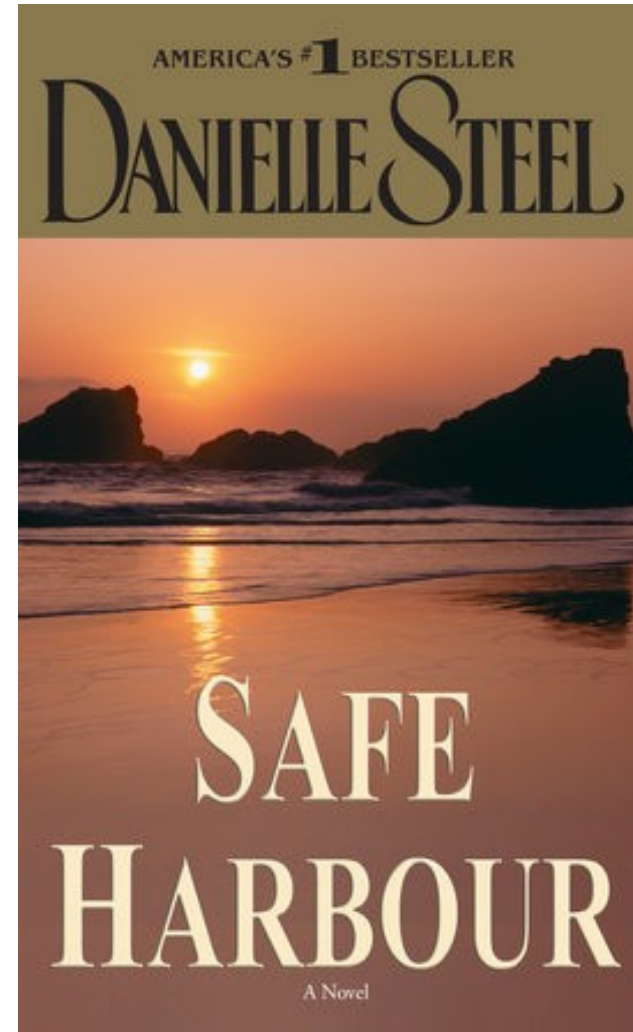
Domněnka porušení PŘH

§ 159 odst. 2: Má se za to, že jedná nedbale, kdo není této péče řádného hospodáře schopen, ač to musel zjistit při přijetí funkce nebo při jejím výkonu, a nevyvodí z toho pro sebe důsledky.

Pravidlo podnikatelského úsudku

§51 ZOK: Pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl **při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat**, že jedná **informovaně a v obhajitelném zájmu** obchodní korporace; to neplatí, pokud takovéto rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou.

- zpřísnění či zmírnění?
- safe harbour pro pečlivost a znalosti
- nekompromisní požadavek loajality

K výkladu pravidla podnikatelského úsudku podle ObchZ

29 Cdo 5036/2015 , 29 Cdo 3914/2015,
Aby dostal požadavku péče řádného hospodáře, je jednatel společnosti s ručením omezeným povinen jednat při výkonu své funkce (mimo jiné) s **potřebnými znalostmi**, a tedy i **informovaně**, tj. při konkrétním rozhodování využít **rozumně dostupné (skutkové i právní) informační zdroje** a na jejich základě pečlivě zvážit možné výhody i nevýhody (rozpoznatelná rizika) existujících variant podnikatelského rozhodnutí. Splnění této povinnosti je ovšem nezbytné posuzovat z pohledu **ex ante**, tj. prizmatem skutečností, které jednatelem byly či při vynaložení příslušné péče (při využití dostupných informačních zdrojů) mohly a měly být známy v okamžiku, v němž dotčená podnikatelská rozhodnutí učinil.

Následky porušení povinností

Vybrané následky porušení povinností při výkonu funkce

1. Interní - ochrana korporace a jejich členů

- Odpovědnost za škodu/jinou újmu vůči korporaci
- Povinnost vydat korporaci získané obohacení nebo ho nahradit v penězích § 53/1 ZOK
- Povinnost vrátit vyplacené odměny a pozastavení nároku na odměnu do budoucna (§ 62 ZOK)
- Odvolání z funkce

2. Externí – ochrana věřitele

- Vznik ručení za závazky korporace vůči třetím osobám – § 159/3 OZ, § 68 ZOK
- Diskvalifikace dle § 63-37 ZOK
- trestněprávní represe?

Důsledky porušení PŘH II.

- **při zhoršení výsledků** (kromě náhrady újmy, vrácení prospěchu, možnosti odvolání...)
  - neposkytnutí plnění (§ 61/2): Jakékoliv odměny se nesmí poskytnout, pokud výkon funkce **zřejmě přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku** obchodní korporace, ledaže ten, kdo schválil smlouvu o výkonu funkce, rozhodne jinak
  - vyloučení z funkce (§ 65)
- **při úpadku („bankrotu“)**
  - ručení věřitelům (§ 68)
  - vyloučení z funkce (§ 63-64)
  - vrácení prospěchu (§ 62) – při nepodání ins. návrhu
  - + trestní sankce

Ručení a insolvence

- § 68 ZOK

Soud může na *návrh insolvenčního správce nebo věřitele* obchodní korporace rozhodnout, že člen nebo bývalý člen jejího statutárního orgánu ručí za **splnění jejích povinností**, jestliže:

a) bylo rozhodnuto, že obchodní korporace **je v úpadku**, a

b) člen nebo bývalý člen statutárního orgánu obchodní korporace **věděli nebo měli a mohli vědět**, že je obchodní korporace v **hrozícím úpadku** podle jiného právního předpisu, a v **rozporu s péčí řádného hospodáře neučinili** za účelem jeho odvrácení **vše potřebné** a rozumně předpokladatelné.

Nevztahuje se na „krizový management“

Střet zájmů

- obecně § 437 OZ
- § 54 a 55 násl. ZOK možnost korporačního odklizení
  - Sunlight is said to be the best of disinfectants (Louis Dembitz Brandeis)

oznamovací povinnost (§54 ZOK)

- oznámit svůj střet zájmů ostatním členům orgánu + kontrolnímu orgánu (pokud není, tak nejvyššímu)
- kontrolní orgán posoudí a případně zakáže jednání nebo i pozastaví výkon funkce
- nejen *svůj* střet zájmů, ale i osoby blízké + osoby jím ovlivněné a ovládané

tzv. vnitřní obchodování – smlouvy korporace s jejími vlastními orgány, nebo osobami blízkými a ovlivněnými či ovládanými

- nutno oznámit
- kontrolní orgán může uzavření smlouvy zakázat

- smlouvy v rámci **běžného obchodního styku** nejsou problém
- pravidla platí nejen pro všechny členy orgánů, ale i pro **prokuristy**

Děkuji za pozornost

